

Vilkår for Prosjektforsikring - årsforsikring

Vilkår av 1. januar 2011

Innhold

	Side
1. Hvem som er forsikret – sikrede	2
2. Hvor og når forsikringen gjelder.....	2
3. Forsikringsform, forsikringssum og forsikringstid.....	2
 Hoveddekninger (som gjelder for alle)	
4. Hva forsikringen omfatter	2
5. Hvilke skader som omfattes	4
6. Erstatningsoppgjør	4
7. Naturskade	6
 Viktige betingelser (som gjelder for alle deknings)	
8. Forutsetninger og prosjektbegrensninger	7
9. Sikkerhetsforskrifter	8
10. Grov uaktsomhet og identifikasjon	11

Vilkår for Prosjektforsikring

I tillegg til disse vilkår, gjelder Frenedes generelle vilkår.

1. Hvem som er forsikret - sikrede

Forsikringen gjelder for:

- Forsikringstaker.
- Innehaver av eiendomsrett, panterett eller annen tinglyst sikkerhetsrett i eiendommen.
- Annen eier av ting når forsikringstaker har forsikringsplikt i henhold til lov eller avtale.
- Byggherre eller eier av ting, som har inngått kontrakt med forsikringstaker om slikt bygge-, anleggs- eller montasjearbeid som er angitt i pkt 4.

Forsikringsavtalelovens § 7-1 tredje ledd om automatisk medforsikring av panthaver i løsøre, gjelder ikke. I stedet gjelder at forsikringen bare gjelder til fordel for innehaver av panterett i løsøre, dersom panthaveren har mottatt skriftlig forsikringsattest fra Frende.

2. Hvor forsikringen gjelder

Forsikringen gjelder på det sted i Norge som forsikringstaker til enhver tid utfører slikt bygge-, anleggs- eller montasjearbeid som er angitt i pkt 4.

Naturskadedekningen gjelder i Norge.

Forsikringen gjelder ikke for ting under transport.

3. Forsikringsform, forsikringssum og forsikringstid

3.1 Forsikringsform

Forsikringsformen er førsterisiko. Førsterisiko er en forsikringsform for ting og interesse der skaden maksimalt erstattes inntil den angitte forsikringssum.

3.2 Forsikringssum

Forsikringstaker skal påse at den valgte forsikringssummen tilsvarer samlet beregnet driftsinntekt for sin bygge-, anleggs- og montasjevirkosomhet for kommende forsikringsperiode (12 måneder).

Med driftsinntekten menes fakturert inntekt av bygge-, anleggs- og montasjearbeid utført av forsikringstaker samt slikt arbeid utført av andre eller sammen med andre, når forsikringstaker i henhold til kontrakt har risiko og forsikringsplikt for arbeidet.

Dersom driftsinntekten må forventes å øke med mer enn 10 % i avtaleperioden, eller det inngås nye kontrakter som i

vesentlig grad påvirker Frenedes risiko, må forsikringstaker gi melding til Frende uten ugrunnet opphold.

Forsikringssummen ved hvert enkeltprosjekt er maksimalt kr 20 millioner med mindre annet beløp fremgår av forsikringsbeviset.

3.3 Forsikringstid

Forsikringen gjelder frem til hovedforfall, og fornyes ved hvert hovedforfall.

3.3.1 Bygge- og anleggsarbeid

Forsikringen gjelder fra kontraktsarbeidet påbegynnes og inntil kontraktsarbeidet er overtatt av byggherren ved overtakelsesforretning eller ved at kontraktsarbeidet tas i bruk av byggherren, men ikke utover avtalt forsikringstid.

Når forsikringstaker både er entreprenør og byggherre for arbeidet, gjelder forsikringen fra arbeidet påbegynnes og inntil arbeidet er avsluttet, men ikke utover avtalt forsikringstid.

3.3.2 Montasjearbeid

Forsikringen gjelder fra kontraktsarbeidet påbegynnes og inntil kontraktsarbeidet er avsluttet eller overlevert, men ikke utover avtalt forsikringstid.

Ved prøving av ny ting gjelder forsikringen i prøvetiden, men maksimalt 4 uker etter at prøving startet, med mindre lengre prøvetid er særskilt avtalt, men ikke utover avtalt forsikringstid.

Ved montering av brukt ting gjelder forsikringen inntil monteringen er avsluttet, men ikke utover avtalt forsikringstid.

Ved demontering gjelder forsikringen inntil opplesing for transport fra forsikringsstedet er påbegynt, men ikke utover avtalt forsikringstid.

Hoveddekninger

4. Hva forsikringen omfatter

4.1 Bygge- og anleggsarbeid som omfattes

Forsikringen omfatter bygge- og anleggsarbeid utført for forsikringstakers egen regning og risiko samt utført bygge- og anleggsarbeid som forsikringstaker iht. kontrakt har risiko og forsikringsplikt for, herunder rehabilitering, ombygging og reparasjon.

Vilkår for Prosjektforsikring

Ved oppføring av bygg for forbruker (privatperson) omfattes også byggherrens egeninnsats, når denne er avtalt med forsikringstaker.

4.2 Montasjearbeid

Forsikringen omfatter montasjearbeid utført for forsikringstakers egen regning og risiko samt utført montasjearbeid som forsikringstaker iht. kontrakt har risiko og forsikringsplikt for. Med montasjearbeid menes:

- Montering,
- Installasjon eller
- Demontering

av produksjonsutstyr, maskiner eller lignende tekniske konstruksjoner eller innretninger.

4.3 Materialer og varer

Forsikringen omfatter materialer og varer som er losset på forsikringsstedet og som skal inngå i det ferdige bygget/ anlegget, med inntil den forsikringssum for materialer og hjelpeutstyr som fremgår av forsikringsbeviset.

4.4 Verktøy, hjelpeutstyr m.v

Forsikringen omfatter verktøy, hjelpeutstyr, brakker, boder og kontorutstyr som anvendes for arbeidets utførelse, men som ikke skal inngå i det ferdige bygg/anlegg, med inntil den forsikringssum for materialer og hjelpeutstyr som fremgår av forsikringsbeviset.

4.5 Egne materialer på fast lagersted

Skade på egne materialer på fast lagersted er også dekket med inntil kr 200.000 i samsvar med punkt 5, men likevel slik at tyveri bare dekkes når tyveriet skjer fra bygning.

4.6 Etter en erstatningsmessig skade på forsikret ting omfatter forsikringen også følgende utgifter:

1. Nødvendige utgifter til:
  - Riving, rydding og bortkjøring av verdiløse rester av forsikrede ting.
  - Midlertidig lagring i inntil 12 måneder og destruksjon av giftige eller miljøfiendtlige rester av forsikrede ting etter påbud om lagring eller destruksjon gitt med hjemmel i lov eller forskrift.

Utgifter til riving, rydding og bortkjøring av utstyr, varer og hjelpestoffer som ikke var i bruk og som var lagret eller deponert på forsikringsstedet, er likevel ikke omfattet. Erstatning for riving, rydding m.v samt midlertidig lagring er begrenset til 20 % av utbetalt erstatning iht. hovedpunkt 5 eller 7 nedenfor, og maksimum kr 1 million, med mindre annet beløp er angitt i forsikringsbeviset.

2. Nødvendige utgifter til rekonstruksjon av manuskripter,

yrkestegninger, arkiver, registre, forretningsbøker, media for databehandling og kjerneprøver, modeller, mønstre, former, klisjeer, trykkplater o.l. med inntil kr 100.000.

3. Økte utgifter til utbedring, gjenanskaffelse eller gjenoppføring av forsikrede ting på grunn av prisstigning i inntil 24 måneder fra skadedagen. Prisstigning erstattes i samme forhold som skaden forøvrig og er begrenset til 20 % av den erstatning som kan kreves under prosjektforsikringen.
4. Merutgifter ved påbud gitt med hjemmel i lov eller offentlig forskrift, med inntil kr 500.000 pr. skadetilfelle hvis det gjelder:

- Utbedring/gjenoppføring av bygning. Slike merutgifter til oppfylling av påbud dekkes når skaden er så omfattende at reparasjonsarbeidet blir betegnet som hovedombygging, jf. Plan- og bygningsloven, § 87 nr. 2a. Når reparasjonsarbeidet er mindre omfattende enn hovedombygging, dekkes bare merutgifter som direkte er knyttet til de skadede bygningsdeler som blir reparert/ fornyet.
- Grunnundersøkelser og fundamentering i forbindelse med utbedring/gjenoppføring av skadet bygning.
- Utgifter som ikke direkte vedrører byggearbeidet, men som er en betingelse for at bygningen tillates utbedret/gjenoppført på samme byggetomt.

Forsikringen omfatter ikke:

- Merutgifter til utgraving/sprengning av kjeller.
- Merutgifter som skyldes at den gjenoppførte bygning, er større enn den skadede bygning.
- Utgifter ved påbud som myndighetene hadde hjemmel til å gi selv om skaden ikke hadde inntruffet.

Utbedring/gjenoppføring må være avsluttet innen 5 år etter skadedagen. Erstatning kan først kreves etter at skaden er utbedret.

5. Ekstrautgifter som sikrede pådrar seg i ansvarstiden når disse er en følge av erstatningsmessig skade på forsikringsstedet og når de er nødvendige for å kunne fortsette virksomheten, med inntil kr 200.000 - med mindre annet beløp er angitt i forsikringsbeviset.
6. Ansattes tøy og effekter med inntil kr 5.000 pr. ansatt. Forsikringen omfatter ikke penger eller verdipapirer.

4.7 Forsikringen omfatter ikke

- Kraner.
- Eksisterende bygning.
- Sjø og luftfartøyer og kjøretøy som omfattes av bilansvarsloven.
- Penger og verdipapirer.
- Ting som eies av andre enn forsikringstaker, med mindre forsikringstaker har forsikringsplikt for tingen i henhold

Vilkår for Prosjektforsikring

til lov eller avtale, eller det er inngått særskilt avtale med Frende.

5. Hvilke skader som omfattes

Forsikringen omfatter slik plutselig og uforutsett skade som er angitt i punkt 5.1, med de unntak og begrensninger som følger av disse vilkår, de generelle vilkår og forsikringsavtaleloven.

5.1 Skader og tap som omfattes

- Brann, lynnedslag og annet elektrisk fenomen.
- Vannskade.
- Tyveri av forsikrede ting fra bygning, etter at alle vindu og dører er montert og alle andre åpninger i bygningen eller anlegget er blitt avstengt.
- Tyveri av materialer og varer som angitt i pkt 4.3 når de er oppbevart inne i bil, container eller brakke.
- Tyveri av verktøy og hjelpeutstyr m.v som angitt i pkt. 4.4 når de er oppbevart inne i bil, container eller brakke.
- Tyveri av brakker og boder som angitt i pkt. 4.4
- Hærverk.
- Under transport til det sted forsikringstaker utfører slikt arbeid som angitt i punkt 4 og til forsikringstakers faste lagersted omfattes forsikrede ting som angitt i pkt 4.3 og 4.4 ved skade som følge av:
  - At transportmiddelet har vært utsatt for sammenstøt, velting, akselbrudd eller lignende alvorlig ulykke.
  - Brann, lynnedslag eller eksplosjon.
  - Tyveri når ting er oppbevart inne i bil.
  - Jordskjelv, vulkanutbrudd, jord- eller snøskred eller lignende naturkatastrofer.
- Naturskade dekkes i henhold til egne regler i punkt 7 nedenfor.
- Annen plutselig og uforutsett skade, som rammer forsikrede ting, jf punkt 4.

5.2 Skader og tap som ikke omfattes

1. Skade ved tyveri fra rom i bygning eller brakke når disse er åpne for kunder eller publikum.
2. Skade eller tap som skyldes underslag eller svinn.
3. Skade på maskin som skyldes kortslutning eller annet elektrisk fenomen, eksplosjon eller mekanisk brudd.
4. Skade på den del av forsikret ting som er feil konstruert, dimensjonert, utført, montert eller som har materialfeil.
5. Skade ved svinnsprekker, flekker, riper og avskalling, og utilstrekkelig eller sviktende fundamentering.
6. Skade eller tap som skyldes setninger av enhver art i grunnen eller i bygning.
7. Skade som følge av utilstrekkelige tiltak for å beskytte

ting mot værforhold som man etter årstiden og de stedlige forhold må regne med.

8. Skade som følge av hacking, datavirus eller annen rettstridig inntregning i dataanlegg.
9. Skade eller tap som dekkes av leverandørs garanti eller som leverandør plikter å erstatte i henhold til kontrakt eller leveringsbetingelser.
10. Kostnader ved utskifting eller reparasjon av komponenter på grunn av slitasje som er en følge av ordinær bruk eller på grunn av aldring, korrosjon, råte, svinn eller annen gradvis forringelse.
11. Driftstap, mulkt eller tap av kontrakt.
12. Skade eller tap som skyldes mangelfull eller forsinket levering.

6. Erstatningsoppgjør

Forsikringsavtalelovens § 6-1 gjelder ikke. I stedet gjelder:

6.1 Skademelding

Ved skade skal sikrede snarest melde fra til Frende. Brann, innbrudd og hærverk skal i tillegg meldes til politiet.

6.2 Hvordan erstatningen blir beregnet

Erstatningen for ting og utgifter er begrenset til den angitte forsikringssum.

6.2.1 Bygge-, anleggs- og montasjearbeid

1. Forsikringsverdien for bygge-, anleggs-, eller montasjearbeid skal settes til hva det på skadedagen ville koste å gjenoppføre eller gjenanskaffe tilsvarende, eller i det vesentlige tilsvarende bygge-, anleggs- eller montasjearbeid på forsikringsstedet. For bygge-, anleggs- eller montasjearbeid som gjenanskaffes eller repareres, skal fradragreglene i pkt. 6.2.1 nr 2 anvendes så langt de passer.

For bygge-, anleggs eller montasjearbeid som uansett årsak ikke blir gjenoppført eller reparert til samme formål på forsikringsstedet innen 5 år etter at skaden inntraff, skal forsikringsverdien fastsettes på samme måte, men er begrenset til omsetningsverdien på skadedagen.

2. For bygge-, anleggs- eller montasjearbeid som gjenoppføres eller gjenanskaffes innen landets grenser, til samme formål, innen 5 år, av forsikringstaker, eier, ektefelle, samboer eller livsarving gjelder: Erstatningen skal beregnes på grunnlag av kostnadene til gjenoppføring eller gjenanskaffelse til samme, eller i det vesentlige samme stand som umiddelbart før skaden inntraff, beregnet etter prisene på skadedagen.

Vilkår for Prosjektforsikring

Kjøp av annen bygning regnes ikke som gjenoppføring.

Erstatningsgrunnlaget kan ikke settes høyere enn gjenoppførings- eller gjenanskaffelsesprisen før skaden, fratrukket verdien etter skaden. Med gjenoppførings-, gjenanskaffelsesprisen menes hva det på skadedagen ville kostet å gjenoppføre eller gjenanskaffe tilsvarende, eller i det vesentlige tilsvarende bygge-, anleggs- eller montasjearbeid på skadestedet.

Meromkostninger ved bygge-, konstruksjonsmåte og utstyr som er urasjonelle etter dagens byggeskikk tas ikke med ved fastsettelse av gjenoppførings-, gjenanskaffelsesprisen.

Del eller komponent som står foran utskifting eller riving, erstattes etter sin omsetningsverdi før skaden etter fradrag for kostnadene ved riving/demontering.

Dersom omsetningsverdien av det nye eller reparerte bygge-, anleggs-, eller montasjearbeid blir større enn bygge-, anleggs- eller montasjearbeidets omsetningsverdi før skaden, gjøres det fradrag for hele økningen som overstiger 40 % av omsetningsverdien før skaden inntraff.

Ved fastsettelse av bygge-, anleggs- eller montasjearbeidets omsetningsverdi skal det tas hensyn til mulige endringer i avkastning, beliggenhet og andre forhold. Nødvendige beregninger baseres på gjenoppførings-, gjenanskaffelsesprisen.

3. For bygge-, anleggs- eller montasjearbeid som gjenoppføres eller gjenanskaffes innen landets grenser, til annet formål, innen 5 år, av forsikringstaker, eier, ektefelle, samboer eller livsarving gjelder:

Erstatningen skal beregnes som i pkt 6.2.1 nr 2, men dersom omsetningsverdien av det nye eller reparerte bygge-, anleggs- eller montasjearbeid blir større enn bygge-, anleggs- eller montasjearbeidets omsetningsverdi før skaden, gjøres det fradrag for hele økningen.

Ved fastsettelse av bygge-, anleggs- eller montasjearbeidets omsetningsverdi skal det tas hensyn til mulige endringer i avkastning, beliggenhet og andre forhold. Nødvendige beregninger baseres på gjenoppføringsprisen.

4. For bygge-, anleggs-, eller montasjearbeid som ikke gjenoppføres eller repareres som nevnt i pkt. 6.2.1 nr 1 eller 6.2.1 nr 2 gjelder:
Erstatningsgrunnlaget skal fastsettes etter pkt. 6.2.1

nr 2, begrenset til reduksjonen i bygge-, anleggs-, eller montasjearbeidets omsetningsverdi som følge av skaden. Dersom bygge-, anleggs- eller montasjearbeid ikke kan omsettes separat, legges i stedet bygge-, anleggs- eller montasjearbeidets bruksverdi til grunn.

5. For bygge-, anleggs- eller montasjearbeid som står foran riving gjelder:
Erstatningsgrunnlaget er begrenset til verdien av bygge-, anleggs- eller montasjearbeidets brukbare materialer, nedtatt og lagt ferdig for salg eller transport, etter fradrag for utgiftene ved rivingen.

6.2.2 Maskiner og løsøre

1. For maskiner og løsøre som repareres eller gjenanskaffes gjelder:
Erstatningen beregnes på grunnlag av kostnadene til gjenanskaffelse eller reparasjon til samme, eller i det vesentlige samme stand som umiddelbart før skaden inntraff. Erstatningsgrunnlaget kan ikke settes høyere enn gjenanskaffelsesprisen før skaden, fratrukket verdien etter skaden. Med gjenanskaffelsesprisen menes hva det på skadedagen ville kostet å gjenanskaffe tilsvarende, eller i det vesentlige tilsvarende ny ting.

Det skal gjøres fradrag for verdiøkning ved forbedring av tilstanden på den skadde tingen eller del eller komponent av tingen ved at brukt blir erstattet med nytt. Ved vurderingen tas hensyn til forringelse ved elde, bruk, nedsatt bruksverdi, den tid tingen har vært i bruk og gjenstående brukstid. Det skal gjøres fradrag for den del av verdiøkningen som overstiger 40 % av tingens eller delens/komponentens verdi før skaden.

2. For maskiner og løsøre som ikke repareres eller gjenanskaffes gjelder:
For maskiner og løsøre som uansett årsak ikke er gjenkaffet eller reparert innen 3 år etter at skaden inntraff, beregnes erstatningsgrunnlaget som under pkt. 6.2.2 nr 1, men er begrenset til omsetningsverdien på skadedagen.

6.2.3 Varer

Erstatningen skal beregnes på grunnlag av kostnadene til gjenanskaffelse eller reparasjon til samme, eller i det vesentlige samme stand som umiddelbart før skaden inntraff, beregnet etter prisene på skadedagen. Erstatningsgrunnlaget kan ikke settes høyere enn verdien før skaden, fratrukket verdien etter skaden.

Ved fastsettelse av verdien skal det tas hensyn til sparte

Vilkår for Prosjektforsikring

kostnader, renter, kontantrabatter, ukurans og andre forhold som påvirker verdien. For varer som har redusert verdi på grunn av ukurans eller andre forhold og som skal selges til redusert pris, skal verdien reduseres i samme forhold som reduksjon i salgspris.

Varer som sikrede selv ikke har produsert og varer under produksjon, verdsettes til innkjøpspris med tillegg av kostnader, begge deler etter de priser som gjaldt ved ordinær produksjon og levering umiddelbart før skaden inntraff.

Ferdige varer av egen produksjon verdsettes til partiprisen, hensyn tatt til sikredes normale salgsmønster. For solgte varer benyttes kontraktsprisen. Ved delskade fratrekkes restverdien.

6.3 Egenandel

Fra erstatningsoppgjøret trekkes den egenandel som er angitt i forsikringsbeviset.

Ved skade som skyldes ras, jordforskyvning, grave-, sprengnings-, pelings- eller rivingsarbeider er egenandelen 10 % av Frenedes erstatningsplikt, men minimum den egenandel som er angitt i forsikringsbeviset.

Ved skade forårsaket av varme arbeider utført av eller for sikrede, trekkes en tilleggsegenandel på 10 % av skaden, minimum 1G maksimum 10G (G = Folketrygdens grunnbeløp).

Med varme arbeider menes:

Bygge-, installasjons-, monterings-, demonterings-, reparasjons-, vedlikeholds- og lignende arbeid hvor det benyttes åpen ild, oppvarming, sveise-, skjære-, lodde- og/eller slipeutstyr.

6.4 Utbetaling av erstatning

I stedet for å betale erstatning kontant, kan Frende velge enten å:

- Stille en tilsvarende eller i det vesentlige tilsvarende ting til disposisjon for sikrede eller
- Besørge skaden reparert slik at tingen settes i samme eller i det vesentlige samme stand som før skaden inntraff.

Merverdiavgift erstattes når den er betalt, men erstattes ikke hvis den kan fradragføres i merverdiavgiftsregnskapet.

Ved skadeoppgjør kan Frende med samtykke fra den medforsikrede forhandle med forsikringstakeren og utbetale erstatning til ham med bindende virkning for den medforsikrede.

Den medforsikrede kan ikke motsette seg at hele erstatningen utbetales til forsikringstakeren, når skaden er utbedret eller det er stilt betryggende sikkerhet for at erstatningen vil bli brukt til utbedring av skaden. Den medforsikrede kan heller ikke motsette seg at erstatningen settes inn i bank hvor den disponeres av forsikringstakeren og medforsikrede i fellesskap, se Forsikringsavtalelovens § 7-4.

6.5 Oppgjør til panthaver, konkursbo, leasingselskap, utleiefirma o.l., og overtagelse av panterett.

Overfor panthavere, konkursbo, leasingselskap, utleiefirma o.l. er Frenedes ansvar begrenset til det laveste av følgende beløp:

- Nedgangen i tingens omsetningsverdi som følge av skaden, og
- Den økonomiske interesse i tingen på skadetidspunktet.

Overfor panthaver er dessuten erstatningen begrenset til tap som panthaver får på grunn av skaden ved realisasjon av pantet.

For panthavere betyr "tingen" i denne sammenheng pantobjektet i sin helhet. Disse bestemmelsene gjelder ikke leaset fast eiendom. Ved konkurs gjelder bestemmelsene ovenfor uten hensyn til om konkursen ble åpnet før eller etter at skaden inntraff.

Er Frende ansvarlig overfor panthavere, men ikke overfor eieren, trer Frende inn i panthavers rett i den utstrekning det betales erstatning til ham. Når Frende trer inn i panthavers rett, gjelder dette likevel ikke til fortrengsel for panterettigheter som gjaldt da forsikringstilfellet inntraff og forsikringstilfellet omfattes av forsikringen.

7. Naturskade

7.1 Forsikringen omfatter

Frende dekker skade på brannforsikrede ting i Norge som direkte skyldes naturulykker som skred, storm, flom, stormflo, jordskjelv eller vulkanutbrudd, jf Lov om Naturskadeforsikring av 16. Juni 1989.

Omfatter forsikringen våningshus, bolighus eller fritidshus, erstattes også naturskade på hage, hageanlegg, herunder utvendig vannbasseng, gjerde og flaggstang og gårds plass i tilknytning til bygningen, oppad begrenset til 5 dekar. Tilsvarende erstattes skade på tilførselsveg som ligger innenfor hagen, hageanlegg eller på gårdsplassen.

Vilkår for Prosjektforsikring

7.2 Forsikringen omfatter ikke

Skade på skog eller avling på rot, varer under transport, motorvogn og tilhenger til bil, luftfartøy, skip og småbåter og ting i disse, fiskeredskap på fartøy eller i sjøen, utstyr i sjøen for produksjon av fisk, fisk i steng, lås eller dam, utstyr for utvinning av olje, gass eller andre naturforekomster på havbunnen, når disse er varer i næringsvirksomhet og befinner seg på land i Norge.

Forsikringen dekker likevel naturulykker på motorvogn og tilhenger til bil, luftfartøy, seilbåt og motorbåt, utstyr for utvinning av olje, gass eller andre naturforekomster på havbunnen, når disse er varer i næringsvirksomhet og befinner seg på land i Norge.

Skade som alene rammer antenner, skilt, markiser eller lignende.

Skade som umiddelbart skyldes frost, tele, tørke, nedbør, snøtyngde eller isgang.

Skade som skyldes dyr, insekter, bakterie, sopp, råte e.l.

Skade på byggverk/ting i dette når byggverket er oppført etter at det er nedlagt bygge- og deleforbud i medhold av Naturskadelovens § 22.

Utgifter til forebygging, sikring, flytting eller andre tiltak som ikke skyldes direkte skade på forsikret byggverk eller løsøre.

Nødvendige redningsutgifter i henhold til forsikringsavtaleloven for forsikrede ting som er skadet eller direkte truet ved utløst naturulykke, dekkes inntil gjennomføringsprisen/ anskaffelsesprisen

7.3. Egenandel

I oppgjøret fratrekkes den egenandel som til enhver tid er fastsatt i henhold til Lov om Naturskadeforsikring. Pr. 1.1.2011 er egenandelen kr 8.000.

7.4. Andre bestemmelser om naturskade

Bli det etter naturskade på byggverket tinglyst at eiendommen er særlig utsatt for naturskade, jf. Naturskadelovens § 22 og utgiftene til utbedring er 60 % eller mer av gjenoppføringsprisen for skadede byggverk, dekker Frende den økning i skade som nekting av reparasjon eller gjenoppføring medfører.

Naturskadeerstatningen kan settes ned eller falle bort når skadens inntreden eller omfang helt eller delvis skyldes:

- Svak konstruksjon i forhold til de påkjenninger tingen kan ventes å bli utsatt for.

- Dårlig vedlikehold eller tilsyn.
- At skadelidte kan lastes for at han ikke forebygget skaden eller hindret dens omfang.

Ved avgjørelsen av om erstatningen skal avkortes, skal det legges vekt på den skadelidtes forutsetninger for å innse hvilke krav som må stilles, hans mulighet for utbedring av mangelen og forholdet ellers.

Forsikringssselskapenes samlede ansvar ved en enkelt naturskade fastsettes av Justisdepartementet. Pr. 1.1.2011 er maksimalbeløpet satt til kr 12,5 milliarder. Dersom skaden blir større, vil erstatningen bli redusert forholdsmessig.

Er det tvil om det foreligger naturskade eller om det er grunnlag for nedsettelse pga svak konstruksjon m.v., kan sikrede eller Frende kontakte ankenemnda for Statens Naturskedefond. Ankenemndas avgjørelse er endelig og kan ikke ankes.

For øvrig gjelder bestemmelsene i pkt. 6 også for naturskade.

Viktige betingelser som gjelder for alle dekninger

8. Forutsetninger og prosjektbegrensninger

Erstatning etter Prosjektforsikringen er betinget av at Frende har fått oppgitt riktige opplysninger om den risiko som er forsikret.

8.1 Endring av risiko

I forsikringsbeviset for prosjektforsikringen fremgår det hvilke opplysninger Frende har lagt til grunn for å beregne premien. Frende's ansvar reduseres forholdsmessig ved forsikringstilfeller som skyldes at disse forutsetningene for premieberegningen ikke er overholdt og det ikke er tatt rimelige skritt for å varsle Frende om endringene.

Erstatningen vil i slike tilfeller bli redusert til det som svarer til forholdet mellom den premien som er betalt og den premien som skulle vært betalt. Se Forsikringsavtaleloven (FAL) § 4-7.

8.2 Prosjektbegrensninger

Prosjektforsikringen omfatter ikke arbeid

- I forbindelse med broer, tunneler, demninger, kraftstasjoner, hangarer og havneanlegg.
- I innsjø og hav, petrokjemisk industri eller oljeraffineri.

Vilkår for Prosjektforsikring

9. Sikkerhetsforskrifter

Vi krever at visse sikkerhetsforskrifter blir overholdt, dvs. at visse handlinger foretas for å unngå skade. Brudd på disse kan føre til at retten til erstatning faller bort eller blir redusert, jf FAL § 4-8. For prosjektforsikringen gjelder følgende sikkerhetsforskrifter:

Krav som gjelder bygge- og anleggsarbeid

9.1 Krav til bygge- og anleggsarbeid

9.1.1. Prosjektering og utførelse

Bygge- og anleggsarbeid skal utføres i samsvar med:

1. §§ 77, 100 og 106 i Plan- og bygningsloven.
2. § 15 i Forskrift av 21. april 1995 nr 377. (Byggherreforskriften).
3. Norsk Standard for prosjektering og utførelse av bygningskonstruksjoner.
4. Vedtatte bransjestandarder.
5. Aksepterte normer for god fagmessig utførelse av bygge- og anleggsarbeid.

9.1.2 Byggeplassledelse

På bygge-, eller anleggsplass skal det opprettes en forsvarlig byggeledelse som skal ivareta det fagmessige og sikkerhetsmessige ansvaret for prosjektet.

9.1.3 Sikring mot værpåkjenninger

1. Forsikrede ting skal være tilstrekkelig beskyttet, tildekket eller sikret slik at de tåler de påkjenninger som er påregnelige etter årstid, værmelding og de stedlige forhold.
2. Sikrede skal sørge for å måke snø av tak, balkong og terrasse på forsikret bygning eller anlegg slik at skade unngås.

Krav som gjelder montasjearbeid

9.2 Krav til montasjearbeid

9.2.1 Utførelse av montasje og prøving

1. Montasje skal utføres i samsvar med produsent eller leverandørs beskrivelse og anvisning.
2. Prøving (testing) skal utføres i henhold til prosedyrer og innenfor belastningsgrenser gitt av produsent eller leverandør.

Generelle krav som gjelder alt arbeid

9.3 Sikring mot brann

9.3.1 Brann og eksplosjonsfarlig stoff

Behandling og oppbevaring av brann- og eksplosjonsfarlig stoff skal være i samsvar med:

- Kapittel 2 og 3 i forskrift om brannfarlig vare av 26. juni 2002 og
- Kapittel 7 i forskrift om håndtering av eksplosjonsfarlig stoff av 26. juni 2002

9.3.2 Bygningstekniske installasjoner

Tekniske installasjoner og utstyr skal føres opp og installeres, drives og vedlikeholdes iht:

- § 106 i Plan- og bygningslov av 14. Juni 1985 og
- § 2-4 i forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn av 26. juni 2002.

9.3.3 Elektriske anlegg og utstyr

Elektriske anlegg og utstyr skal utføres, drives og vedlikeholdes i samsvar med:

- § 2 i Lov om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr av 24. mai 1929 og
- Forskrift om elektrisk utstyr av 10. august 1995, og
- Forskrift om elektriske lavspenningsanlegg av 6. november 1998.

9.3.4 Brannskillende bygningskonstruksjoner

Brannskillende bygningskonstruksjoner skal være utført og ettersett i samsvar med:

- § 2-4 i forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn av 26. juni 2002.

9.3.5 Slukkeutstyr

Enhver bygge-, og anleggsplass skal minst være utstyrt med:

- 1" brannslange på 1" opplegg eller
- 6 kg ABC (ABE) håndslukkeapparat eller
- 9 liter skumapparat.

Slukkemidlene skal plasseres med maksimum 25 meters avstand. Slukkemidlene skal være plassert lett synlig, godt tilgjengelig og være funksjonelle.

9.3.6 Varme arbeider

Dersom det utføres varme arbeider på forsikringsstedet, skal sikrede påse at sikkerhets- og sertifikatreglene i punkt a) og b) nedenfor følges. Med varme arbeider menes bygge-, installasjons-, monterings-, demonterings-, reparasjons-, vedlikeholds- og lignende arbeid hvor det benyttes åpen ild, oppvarming, sveise-, skjære-, lodde-, og/eller slipeutstyr.

Vilkår for Prosjektforsikring

a) Sikkerhetsregler:

- Arbeidsstedet og de nærmeste omgivelser skal være ryddet for brennbart avfall.
- Alt brennbart materiale på og i nærheten av arbeidsstedet skal være fjernet eller beskyttet.
- Brennbare bygningsdeler skal være kontrollert og beskyttet.
- Åpninger i gulv, vegger og tak skal være tettet.
- Godkjent sløkkestyr, minimum 2 stk 6 kg. ABC-håndsløkkeapparater eller brannslange med diameter 1" påsatt vann frem til strålerøret, skal være plassert lett tilgjengelig på arbeidsplassen.
- Brannvakt skal være tilstede under arbeidet, under pauser og minst en time etter at arbeidet er avsluttet.

Det er forbud mot bruk av åpen flamme på tidligere tekkede tak. Forbudet mot åpen flamme gjelder likevel ikke:

- Ved legging av lag to ved tolags tekking på områder som er mer enn 1 meter fra sluk, gesimser, gjennomføringer, bordkantbeslag og lignende.
- Ved tekking på takkonstruksjoner som består kun av ubrennbare materialer på områder som er mer enn 1 meter fra sluk, gesimser, gjennomføringer, bordkantbeslag m.v.

Ved tining av is før omtekkning på tidligere tekkede tak, tillates bruk av åpen flamme på områder som er mer enn 1 meter fra sluk, gesimser, gjennomføringer, bordkantbeslag m.v. For fordampning av restvann etter tining av is er det forbud mot bruk av åpen fl amme.

b) Krav om sertifikat

Varme arbeider hvor det benyttes åpen ild, sveise-, skjære-, og/eller slipeutstyr utenom faste spesielt tilrettelagte arbeidsplasser, skal bare utføres av personer som har gyldig sertifikat for varme arbeider, utstedt av Norsk Brannvernforening eller samarbeidende organisasjoner i øvrige nordiske land.

9.3.7 Brennbart og selvantennelig avfall

Brennbart avfall og avfall som kan selvantenne, skal straks:

- Legges i egnede beholdere av metall med selvlukkende lokk eller
- Fjernes til betryggende sted.

9.3.8 Utendørs oppbevaring av brennbart materiale

Brennbart avfall og brennbare materialer som ligger fritt eller i container, søppelkasse, papirkurv eller lignende uten permanent tilsyn, skal plasseres slik at brann i disse ikke kan smitte til bygning, og uansett minst 5 meter fra brennbar yttervegg, og ikke under brennbart tak eller vindusåpning.

Brennbart avfall og brennbare materialer kan likevel plasseres nærmere bygning hvis det er oppbevart i lukket og låst container/ oppbevaringsenhet konstruert slik at brann ikke kan spre seg fra containeren/ oppbevaringsenheten.

9.3.9 Unormal eller sterkt varierende risiko, bygging og rehabilitering

Ved drifts- eller bruksforhold som kan lede til økning i fare for antennelse eller brannspredning, herunder ombygging og rehabilitering, skal sikrede:

- Gjennomføre ekstraordinære tiltak i samsvar med § 3-6 i "Forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn" av 26. juni 2002. Tiltakene skal dokumenteres skriftlig.
- Overholde bestemmelsene i "Forskrift om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- og anleggsplasser" (byggherreforskriften) av 21. april 1995.

9.3.10 Sikring mot lynnedslag og elektriske fenomenskader

Elektronisk styrte maskiner og apparater og elektroniske komponenter skal på nett- og signalsiden være:

- Beskyttet mot overspenning forårsaket av atmosfæriske utladninger, nettstøy fra elektriske motorer, apparater o l, samt mot variasjoner i nettspenningen.

9.4 Sikring mot tyveri, innbrudd og hæververk

Sikkerhetsforskriftene i pkt 11.4.1 og 11.4.2 gjelder etter at alle vindu og dører er montert og alle andre åpninger i bygningen eller anlegget er blitt avstengt.

Sikkerhetsforskriften gjelder også for bygning på fast lagersted.

9.4.1 Dører, porter, luker og lignende åpninger skal være:

1. Låst med minst en FG-godkjent låseenhet, og alle nøkler skal oppbevares utilgjengelig for uvedkommende.
2. Sikret slik at de ikke kan åpnes ved demontering av hengslene fra utsiden.

9.4.2 Vinduer, også vindu i dør

1. Vinduer skal være lukket og haspet eller låst.
2. Glass i vinduer og i dører, som er plassert lavere enn 4 m over bakkenivå, utbygg eller andre konstruksjoner og gjenstander som gir innklatringsmulighet, skal være sikret slik at glasset ikke kan fjernes fra utsiden med lett håndverktøy.

9.4.3 Sikring mot tyveri fra motorvogn

- Når motorvognen forlates skal den være låst.
- Ting som oppbevares i motorvogn skal oppbevares i separat, lukket og låst bagasjerom uten innsynsmulighet, eller være sikret med FG-godkjent, aktivisert alarm.

Vilkår for Prosjektforsikring

- Alle nøkler skal oppbevares utilgjengelig for uvedkommende.

9.4.4 Brakke og container

1. Brakke:

Når forsikret ting oppbevares i stasjonær brakke skal dører, luker o.l være låst med FG-godkjent lås, og alle nøkler skal oppbevares utilgjengelig for uvedkommende. Mobile brakker skal være sikret mot tyveri ved at hjulgang fjernes eller hjulene sikres med godkjent låseanordning.

2. Container:

Containeren skal minst være 7,5 m³ (halvcontainer).

Sikring:

Dørhengsler skal være sikret slik at døren ikke kan løftes av i låst stilling. Døren skal være sikret med minst 2 FG-godkjente bakkantbeslag eller tilsvarende sikring.

Døren skal beskyttes med minst 1 FG godkjent containerlås eller bom og hengelås med følgende krav:

- Bommen som benyttes til sikring av døren skal være av stål og ha et tverrsnittsmål på minst 60 x 10mm eller annet med tilsvarende styrke.
- Bommens festeanordning til karm skal minst tilsvare bommens styrke og monteres etter produsentens anvisninger.
- Fester skal ikke kunne demonteres fra utsiden.
- Bommens hengelåsbeslag skal være av stål og ha samme styrke og dimensjon som hengelåsbøylen. Beslaget og hengelåsenes bøyler skal fylle hverandre.
- Hengelåsbeslaget skal være slik konstruert at det beskytter låsen.
- Bommen skal låses med FG-godkjent hengelås, minimum klasse 3.
- Hengelåsbeslaget skal være FG-godkjent og ha samme klasse som hengelåsen. Dette gjelder for hengelås i klasse 3, 4 og 5.

Plassering:

- Containere skal være plassert innenfor en fysisk hindring som gjør at den ikke kan fjernes.
- Områder hvor containere med lett omsettelig varer lagres skal være inngjerdet. Gjerdet og porten skal minimum ha en høyde på 2,5 meter, med overklatringsvern. Gjerdet og porten skal være utført i solid stålflettverk. Containeren skal plasseres slik at tilkomst med bil for bortkjøring av container elimineres.

9.5 Sikring mot vann- og annen væskeskade

1. Inn- og utvendige sluk og vannlåser skal rengjøres jevnlig, og minst 2 ganger pr år.
2. Våtrom skal være utført vanntett og tåle bruk av det utstyr som er montert der.
3. Varer skal lagres minimum 10 cm over gulv.
4. Bygningen skal være tilstrekkelig oppvarmet for å unngå frostskaide.
5. Væske- og gassførende installasjoner skal trykk- og tetthetsprøves før de tas i bruk.
6. Stoppekran for vann skal være stengt for den del av bygningen som ikke er i bruk. Væske- og radiatorledninger skal være tømt.

9.6 Sikring mot annen tingskade

9.6.1 Bruk og belastning

Forsikrede ting må ikke brukes til andre formål eller utsettes for større belastninger enn angitt av produsent eller leverandør.

9.6.2 Modifikasjon, ombygging

Modifikasjon, endring av bruksspesifikasjoner eller annen ombygging må utføres av eller i samråd med produsent eller leverandør eller etter spesifikasjoner gitt av produsent eller leverandør.

9.6.3 Vedlikehold

Vedlikehold, ettersyn og kontroll skal utføres i henhold til leverandørs instruks/veiledning og forskrifter gitt av offentlig myndighet.

9.6.4 Sikkerhetskopi av programvare og informasjon lagret på datamedia

1. All programvare skal være lagret i minst 2 eksemplarer, original og sikkerhetskopi. Eksemplarene skal oppbevares atskilt slik at original og sikkerhetskopi ikke kan ødelegges ved samme skadehendelse.
2. Sikkerhetskopi av programvare skal oppdateres for hver programversjon.
3. Informasjon lagret på datamedia skal finnes i 3 generasjoner sammen med nødvendig underlag for rekonstruksjon. Sikkerhetskopiene skal oppbevares atskilt slik at original og sikkerhetskopi ikke kan ødelegges ved samme skadehendelse.
4. Sikkerhetskopi av data skal gjennomføres minst 1 gang hver uke.
5. Det skal være etablert rutiner som sikrer at backup av data til en hver tid er av en slik kvalitet at det enkelt kan benyttes til rekonstruksjon etter skade.

10. Grov uaktsomhet og identifikasjon

Har sikrede grovt uaktsomt fremkalt forsikringstilfellet, kan Frendes ansvar settes ned eller falle bort, jf Forsikringsavtaleloven § 4-9.

Sikrede kan tape sin rett til erstatning dersom forsikringstilfellet skyldes handlinger eller unnlatelser fra:

- Sikredes øverste ledelse.
- Ansvarshavende for det skadeforebyggende arbeid.
- Ansatt i overordnet stilling.
- Formann, bas eller andre som skal påse at arbeid utføres i samsvar med sikkerhetsforskriftene.
- Andre som med sikredes eller forsikringstakers samtykke er ansvarlig for forsikringsgjenstanden.

Vilkår for Prosjektforsikring

Telefon Kundeservice: 03600

Frende Skadeforsikring AS, Kroatjønneveien 15 Postboks 3660 – Fyllingsdalen 5845 Bergen

Foretaksregisteret: Orgnr. 991 436 960